

Nr 421.

Av herr **Olsson** i Kollungeröd, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 317, med förslag till stater för lantbruksstyrelsen, statskonsulenter och statens fiskeriadministration m. m.*

Fiskets betydelse för Sveriges befolkning har varit olika under skilda tider. Medan särskilt under medeltiden fisken intog en framstående plats i svenska folkets livsmedelsförbrukning, minskades densamma med den nya tidens inträde och med införande av en religion, som icke föreskrev fastor. Den nya tidens två första århundraden voro ingalunda alldeles likgiltiga för fisket och fiskomsättningen, men vidtogo icke några vidare omfattande åtgärder till fiskets befrämjande.

Det är egentligen först med det stora sillfiskets inträde i mitten av 1700-talet, som statsmakterna i Sverige hava ägnat stor uppmärksamhet åt fisket och dess angelägenheter. För mera än ett och ett halvt århundrade tillbaka har Sveriges riksdag förhandlat om självständiggörandet av svenska fiskeriförvaltningens organisation. 1760-talets två första riksdagar hava varit mycket upptagna av fiskerifrågor och åstadkommit för flera av dem för den tiden i hela världen enastående goda lösningar. Sådan framgång följde icke de nämnda riksdagarnas arbete för organiserandet av svenska statens fiskeriförvaltning, som för denna tid så gott som uteslutande avsåg de bohuslänska fiskerierna. Intriger och mörk män, även i riksdagen — har det sagts — omintetgjorde många av de förträffliga ansatserna, bland vars förnämsta tillskyndare märkes en av svenska riksdagens i alla tider yppersta ledamöter, folkhushållsläraren Anders Chydenius.

Den ställning riksdagen intog mellan statsvälningarna 1772 och 1809 var icke gynnsam för kraftigare ingripande från riksdagens sida

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 186 häft. (Nr 421—422.) 1

i fråga om näringslagstiftningen. Sedan riksdagen efter sistnämnda års statsvälvning återvunnit mycket av sitt forna inflytande, var intresset för fiskerinäringen icke längre så livligt, då det glänsande sillfisket, som pågått under 1700-talets senare hälft och i början av 1800-talet, upphört. Fiskerifrågor förekommo visserligen då och då vid riksdagen, men var det först, när sillen åter började gå till vid västkusten under 1870-talet, som något större intresse åter framträdde för den statliga fiskeriförvaltningens utvecklande. Den år 1881 tillsatta fiskerikommittén med uppdrag att efter utredning av de verkningar fiskeristadgan av den 29 juni 1852 utövat på fiskerinäringens utveckling företaga av riksdagen begärd revision och därefter avgiva författningsförslag i ämnet, föreslog inrättandet av en särskild fiskeristyreelse, som skulle handhava allt som rörde fiskerierna.

Att Sveriges fiskerier, synnerligast insjöfisket, förr varit av en vida större betydelse än för närvarande — yttrade kommittén i sitt år 1883 avgivna betänkande — framgår oförtydligt av de meddelanden, som till kommittén ingått från hushållningssällskapen. Men även nu lämnar havs- och insjöfisket tillfälle till uppehälle för ett stort antal av rikets inbyggare. Såsom de statistiska upplysningarna giva vid handen har fisket i riket lämnat en inkomst av, lågt räknat, omkring 8 miljoner kronor — en summa som skulle såsom årlig intäkt väsentligen ökas, om landets fisken på ett fullt rationellt sätt sköttes och vårdades. Till vinnande av denna för vårt land, omslutet av hav och med så oändligt talrika sjöar och vattendrag, synnerligen viktiga uppgift fordras, att allt, som kan avse fiskerinäringens utveckling och förkovran inom landet, förenas uti en hand, uti en under statsrådet och chefen för civildepartementet verkande fiskeristyreelse, som med sina underlydande tjänstemän har att övervaka fiskeriernas handhavande samt att föreslå och till utförande leda alla åtgärder, som till fiskeriernas förbättring och vidare utveckling kunna finnas erforderliga. Det var i detta syfte och till vinnande av de i nationalekonomiskt hänseende stora fördelar, vilka kunna motses genom en fullt ändamålsenlig vård och skötsel av landets fisken, som kommittén föreslog upprättandet av en fiskeristyreelse, för vilket ändamål kommittén utarbetat förslag till stadga för fiskeristyrelsen ävensom till instruktion för statens under fiskeristyrelsen ställda tjänstemän.

Kommitténs förslag i vad det gällde fiskeristyrelsen vann icke något vidare understöd från åtskilliga hörda sammanslutningar och myndigheter, närmast med hänsyn till de ökade kostnader för statsverket, som dess förverkligande skulle medföra och blev aldrig förelagt riks-

dagen. Fiskeriförvaltningen underkastades under förra århundradet sedermera icke någon annan förändring än den, att fiskeriärendena överflyttades från lantbruksakademiens förvaltningskommitté till lantbruksstyrelsen vid dennas upprättande år 1890. I riksdagen var dock denna förvaltning allt emellanåt föremål för en icke sällan skarp granskning av motionärer, och riksdagens andra kammare visade mer än en gång sitt intresse för förbättrande av fiskeriförvaltningen genom godtagande av förslag till förändringar i densamma, vilka dock förföllo på grund av första kammarens avvisande hållning.

Under innevarande århundrade har uppmärksamheten hittills huvudsakligen ägnats den lokala fiskeriförvaltningen, medan den centrala förvaltningen först för två år sedan blev föremål för riksdagens behandling och föranledde riksdagens skrivelse den 7 juni 1916 med hemställan, att Kungl. Maj:t måtte i sammanhang med utredningen angående inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt jämväl föranstalta om en utredning rörande en omorganisation av fiskeridadministrationen i riket. Denna framställning remitterades ursprungligen till landbruksstyrelsen, där dess byråchef för fiskeriärenden dr Oscar Nordqvist utarbetade ett verkligen sakkunnigt förslag till den centrala fiskeriförvaltningens ordnande, utmynnande i fiskeriförvaltningens avskiljande från lantbruksstyrelsen och förläggande under en särskild styrelse. Sedermera återkallades riksdagens framställning från lantbruksstyrelsen och överlämnades till särskilda tillkallade sakkunniga, bland vilka även var lantbruksstyrelsens nuvarande chef, men icke dess byråchef för fiskeriärenden, som redan före sitt inträde i svensk statstjänst genom sitt stora arbete för omdaning av Finlands fiskeriväsen och fiskeriförvaltning förvärvat mellanfolkligt erkännande som en av samtidens sakkunnigaste och dugligaste fiskeriförvaltningsledare.

Efter fastsländet, att det är alldeles nödvändigt, att ökade krafter erhållas för handhavande av den centrala förvaltningen av fiskerinäringen, emedan i annat fall varken nya initiativ kunna tagas eller övervakandet av tidigare vidtagna åtgärders riktiga utförande medhinnas, fortsätter byråchefen Nordqvist:

»Det synes i samband härmed böra tagas i allvarligt övervägande, huruvida det icke vore för fiskerinäringens utveckling nyttigast, att hela fiskeridadministrationen avskildes från lantbruksstyrelsen och förlades under en särskild fiskeristyrelse. Att fiskeriärendena vid lantbruksstyrelsens inrättande förlades under denna styrelse, torde hava berott på flera samverkande orsaker. Fiskeriärendenas centrala handläggning hade förut tillkommit lantbruksakademiens förvaltningskom-

mitté och då dennas övriga administrativa bestyr övertogos av den då inrättade lantbruksstyrelsen, var det naturligt, att även fiskeri-ärendena, vilka då omfattade endast insjö- och östersjöfisket, finge följa med, helst dessa grenar av fisket, om också med orätt, ansågos såsom binäringar till lantbruket. Men härtill kom, att bland den tidens fiskeri-sakkunniga rådde stor meningsskiljaktighet i fråga om medlen för fiskets upphjälpande, varför det ansågs tryggast att förlägga den centrala förvaltningen till en styrelse, där det kunde antagas, att nämnda splittring icke skulle göra sig gällande och medföra skadliga verkningar. Att fiskerinäringen dock redan vid lantbruksstyrelsens inrättande ansågs inom ämbetsverket böra intaga en självständigare ställning än övriga avdelningar, framgår redan av § 1 i lantbruksstyrelsens instruktion den 13 december 1889, där det ålägges lantbruksstyrelsen att med uppmärksamhet följa lantbrukets och dess binäringars *samt fiskerinäringens* tillstånd, ävensom därav att fiskeriinspektören ägde att självständigt och oberoende av styrelsen åstadkomma utredningar och avgiva yttranden till myndigheter. Sedan dess har hela västkustfisket, som åtminstone icke kunde betraktas såsom binäring till jordbruket, även förts till lantbruksstyrelsen, varförutom såväl östersjö- och sötvattensfisket, i samma mån som de utveckla sig, allt mer och mer börjat bedrivas av särskilda yrkesfiskare och bliva en särskild gren av fiskerinäringen. Även den del av fiskerinäringen, som står närmast jordbruket, nämligen damm-hushållningen, fordrar för att kunna med fördel bedrivas specialkunskaper och åtminstone då det gäller större företag fackmässig ledning. Ännu mindre samband hava fiskberedningen (saltning, torkning, rökning, konservering o. s. v.) och fiskhandeln med jordbruket. Dessa olika grenar av fiskerinäringen torde knappast kunna erhålla det kraftiga stöd de behöva för sin utveckling i en styrelse, vars huvuduppgift är att befordra en annan, betydligt viktigare näring, och vars chef icke kan förutsättas äga nödiga fackkunskaper för att bedöma de fiskeri-ärenden, han är tvungen att på eget ansvar avgöra. Så länge fiskerinäringen sorterar under lantbruksstyrelsen, torde den såväl inom denna styrelse som i allmänhetens ögon bliva betraktad som en binäring och en bisak. Det är därför enligt min mening nödvändigt, att för fiskerinäringens befrämjande inrättas en särskild styrelse.»

Med hänvisning till att under ärendets utredning yrkanden framstälts, att havsfisket och sötvattensfisket borde hava var sin särskilda förvaltning såsom i Norge och Danmark, framhåller byråchefen Nordqvist, att en dylik tudelning dock icke lämpar sig för Sverige på grund av rikets egendomliga naturförhållanden. Medan i Norge och Danmark en i allmänhet skarp gräns finnes mellan saltsjöfiske och sötvattensfiske,

övergå dessa fiskerierna i Sverige i Östersjön och Bottniska viken småningom i varandra. En enhetlig förvaltning synes därför för Sveriges förhållanden vara att föredraga framför en uppdelning på tvenne styrelser, en för havsfisket och en för sötvattensfisket. Den föreslagna styrelsen skall befatta sig endast med det administrativa arbetet och den vetenskapliga verksamheten hänvisas till en blivande under styrelsen lydande fiskeriundersökningsanstalt.

Fiskeristyrelsen borde utgöras av en chef, en föredragande för ärenden rörande havsfiske, en föredragande för ärenden rörande sötvattensfiske och en föredragande för juridiska, kansli- och ekonomiska ärenden, vilken tillika skulle vara styrelsens sekreterare och kassör samt hava inseende över registrators- och aktuarietegomålen. De tre föredragandena borde benämnas byråchefer. Förutom nu nämnda tjänstemän erfordrades två skrivbiträden och en vaktmästare. Chefen och föredragandena vid den nya styrelsen borde i avseende å löneförmåner likställas med motsvarande ämbetsinnehavare inom lantbruksstyrelsen. I enlighet med detta förslag borde staten för den nya styrelsen beräknas till 44,800 kronor.

De sakkunniga hava beträffande den centrala fiskeriadministratio-
nen yttrat bland annat följande:

»Vid övervägande av den centrala fiskeriadministrations framtida gestaltning hava vi utgått från det efter vår uppfattning oemot-
sägliga förhållandet, att nuvarande ordning icke kan anses tillfreds-
ställande. En förändring måste företagas, om icke ärendenas hand-
läggning skall avsevärt fördröjas till men för såväl fiskerisaken som
allmänheten, samt om icke den främste ledaren av näringens utveckling
skall så tyngas av rent administrativa löpande ärenden, att han icke
kan finna tid övrig för att ägna uppmärksamhet åt det i alla länder
pågående intensiva arbetet på fiskeriernas utveckling, varförutan ett
framgångsrikt initiativtagande icke lär kunna ifrågakomma i vårt eget land.
Därtill kommer, att de båda grenarna av fiskerinäringen, havsfisket och söt-
vattensfisket, till sin hela natur äro varandra så väsentligt olikartade,
att man icke längre kan känna sig tillfreds med eller stå till svars för
att låta dem fortfarande företrädas av en och samme tjänsteman, för
vilken det icke ligger inom möjligheternas område att fullt behärska
alla de mångskiftande, synnerligen omfattande frågor, varuti sakkunnig
ledning kräves.

Vad som nu erfordras är tydligen en central myndighet, som
fyller alla de krav, som rimligen kunna uppställas på en till omfatta-
ningen efter de faktiska förhållandena avvägd, sakkunnig och initiativ-

kraftig ledning av den för folkhushållningen betydelsefulla fiskerinäringen. Frågan är då, huruvida en så beskaffad central myndighet kan åvägabringas inom lantbruksstyrelsen eller om en särskild, därifrån utbruten fiskeristyreelse bättre motsvarar föreliggande behov, vilken de sakkunniga besvara så, att de icke komma till den övertygelsen, att det är nödvändigt att redan *nu*¹⁾ taga ett så stort steg som upprättande av en ny egen styrelse skulle innebära.

I lantbruksstyrelsen finnas för närvarande en överdirektör såsom chef samt fyra byråchefer. Överdirektören, som äger ensam beslutanderätt uti alla ärenden, har beslutat även om det utlåtande, i vars utarbetande han som en av de sakkunniga själv deltagit. I fråga om fiskeriförvaltningens organisation har endast en av byråcheferna biträtt hans mening, medan de övriga tre byråcheferna *Egerström, Ewe och Nordqvist*, — d. v. s. flertalet, om lantbruksstyrelsen arbetat kollegialt — gemensamt avgivit följande reservation, vari förordats fiskeriärendenas utbrytande från lantbruksstyrelsen och inrättande av en särskild fiskeristyreelse.

»Redan år 1883 eller för 35 år sedan väcktes av en kommitté för revision av fiskeristadgan den 29 juni 1852 m. m. förslag om inrättandet av en särskild fiskeristyreelse. Förslaget ledde icke då till någon åtgärd och när lantbruksstyrelsen år 1889 inrättades förlades vårdnaden av insjöfisket och östersjöfisket, som förut hört under lantbruksakademiens förvaltningskommitté, till lantbruksstyrelsen, medan västkustfisket fortfarande kom att höra under kommerskollegiet. Skälet att icke en särskild fiskeristyreelse då inrättades var — förutom hänsyn till kostnaden — som den tiden mycket mer än nu var avgörande vid lösningen av organisationsfrågor — svårigheten att finna en lämplig chef, för vars sakkunskap den tidens i fiskerifrågor mycket splittrade meningar ville böja sig. Åtgärden att förlägga östersjö- och insjöfisket under lantbruksstyrelsen var sålunda en billighets- och nödfallsutväg.

För att åt frågan om västkustfisket bereda en åtminstone sakkunnig föredragning förlades även denna år 1903 under lantbruksstyrelsen, varigenom alla fiskerifrågor kommo under en och samma centrala styrelse.

Sedermera har den lokala fiskeriadministrationen blivit ordnad.

Emellertid kvarstår det faktum, att någon lämplig centralstyrelse för fiskeriärenden ännu icke kommit till stånd, ty såsom en sådan kan lantbruksstyrelsen icke anses.

Den person inom denna styrelse, som ensam äger någon verklig insikt i fiskerifrågor, är betungad av ett mycket omfattande byråarbete med skyldighet att föredraga sina ärenden inför en icke sakkunnig chef. Nu kan det väl sägas, att en chef icke kan vara specialist i alla de frågor, vari han har att besluta. Men fiskerifrågorna äro av en sådan natur, att de rakt ingen gemenskap hava med övriga lantbruksärenden, vilket icke är fallet med några andra till lantbruksstyrelsen hö-

¹⁾ Kursiveringen av de sakkunniga.

rande ärenden. Det har ansetts, att veterinärfrågor och frågor rörande hästaveln icke borde handläggas i lantbruksstyrelsen, emedan det icke kunde påräknas, att chefen ägde några fackinsikter i dessa. Och dock stå dessa frågor i långt närmare förhållanden till lantbruksärendena än fiskerifrågorna. Chefen i lantbruksstyrelsen kan icke svara för dessa frågor eller giva något på egen fackkunskap grundat stöd vid arbetet för fiskerinäringens utveckling. Detta visar erfarenheten under hela den tid fiskeriförvaltningen varit förenad med lantbruksförvaltningen. Likaså visar erfarenheten, att den omständigheten, att föredraganden för fiskeriärenden varit betungad av byråarbete med ty åtföljande föredragningsskyldighet, varit till hinder för honom att, såsom han eljest kunnat, arbeta för fiskerinäringens höjande. Någon vidare erfarenhet härutinnan behöves icke och ett uppskov med att giva åt fiskeriadминистраtionen en självständig ställning kan endast tjäna till att ytterligare och i allt högre grad bekräfta detta förhållande till skada för fiskerinäringen och folkhushållningen.

Då lantbruksstyrelsen nu måste omorganiseras, därest den skall kunna fylla sin bestämmelse, är det också skäl att vidtaga en åtgärd, som redan för 35 år sedan föreslogs, eller att inrätta en särskild fiskeristyrelse och därmed giva åt fiskerierna den ämbets hjälp, varav de äro i behov. Skulle detta tillfälle försummas, är det osäkert, huru länge det kommer att dröja, innan denna välbehöfliga åtgärd vidtages. De tillkallade sakkunniga anse visserligen det vara för tidigt att redan nu taga detta steg och vilja uppskjuta saken till en oviss framtid. Om och när förhållandena kunna anses motivera en sådan förändring, är det enligt deras mening en jämförelsevis enkel sak att ur lantbruksstyrelsen utbryta fiskeribyran. Medgives också detta, så är det dock givet, att det aldrig kan försiggå lättare än just nu, då styrelsen skall i väsentliga avseenden omorganiseras.

De skäl, som de sakkunniga anfört för uppskovet, kunna vi icke anse vara bevisande. Att chefen ytterligt sällan frångått den föredragande byråchefens mening — sid. 107 — talar just icke för behovet av ärendenas kvarblivande i lantbruksstyrelsen. Skulle enligt de sakkunnigas förslag två föredragande fackmän anställas å byran och dessa vore av olika meningar i väsentliga ting, vore det icke så lätt för den icke sakkunniga chefen att bilda sig ett pålitligt omdöme i frågorna; ej heller den omständigheten att andra ämbetsverk äro organ för närbesläktade näringsgrenar — ibidem — ty här är icke fråga om närbesläktade näringsgrenar. Förslaget att ämbetsverket skulle byta namn och i stället för lantbruksstyrelsen kallas lantbruks- och fiskeristyrelsen — sid. 108 — torde icke avhjälpa de anmärkta olägenheterna av, att fiskerinäringen saknar eget organ inom den centrala förvaltningen.

Den organisation av fiskeribyran, som i betänkandet föreslås, kan visserligen underlätta byråarbetet, men avhjälper ingalunda den största bristen hos den nuvarande ordningen, eller att den egentliga ledaren av fiskeriförvaltningen icke har den självständiga ställning, som ensam kan sätta liv i utvecklingsarbetet. Detta behöves emellertid, därest några mera betydande resultat av denna förvaltningsgren skola kunna ernås. Massor av frågor inom denna gren av förvaltningen vänta ännu på sin lösning och tiden bör icke förspillas.

Beträffande organisationen av den nya fiskeristyrelsen hänvisa vi till den såsom bilaga till de sakkunnigas betänkande fogade av mig, Nordqvist, den 18 januari 1917 — icke som i det tryckta exemplaret av betänkandet sägs den 18 januari 1918 — till chefen för lantbruksstyrelsen avgivna P. M. i ämnet. Det kan visser-

ligen synas, som om den i denna handling föreslagna personalen vore större än för närvarande erforderligt är, och utan tvivel skulle någon minskning i densamma kunna ske. Men om i allt fall en ny fiskeristyreelse inrättas, synes det önskligt, att densamma från början erhåller en sådan styrka i organisationen, att den icke allt för snart behöver utvidgas. För övrigt kan det icke anses vara annat än till skada för en central organisation, att den blir så nedtyngd av löpande ärenden, att dess initiativkraft går förlorad. Det bör icke heller lämnas oanmärkt, att den nuvarande fiskeribyråns arbetsbörda icke rätt kan bedömas genom angivandet av antalet mål och ärenden, då dessa ofta äro av en mycket omfattande natur samt kräva ganska djupgående vetenskapliga och tekniska undersökningar.

Om en särskild fiskeristyreelse inrättas, kan ur den föreslagna staten för lantbruksstyrelsen avföras följande belopp:

1 byråchef	kronor	8,100
1 byrådirektör	»	5,800
1 kvinnligt biträde i 2:dra lönegraden	»	1,600
1 dito i 1:sta lönegraden	»	1,200
av expensanslaget	»	6,000
Summa kronor		22,700

Om från den beräknade kostnaden för		
den nya fiskeristyrelsen	kronor	44,600
avräknas sagda belopp	»	22,700.
skulle den ökade kostnaden för en särskild		
fiskeristyreelse utgöra	kronor	21,900.

Då det tages hänsyn till vilken stor vikt fiskerinäringen har och ännu mer kan få för folkförsörjningen, om den kommer till sin rätta utveckling, synes detta belopp vara en ganska måttlig summa.

I själva verket torde skillnaden i kostnaden bliva ännu mindre, enär det sannolikt blir omöjligt att få en fullt kompetent person att bliva föredragande för de fiskerifrågor, som skulle handhavas av byrådirektören, då det ju knappast kan förväntas, att någon för befattningen lämplig fiskeriintendent ville utbyta sin fiskerintendentensbefattning mot en byrådirektörs, vilken oberäknat dyrtidstillägget, skulle hava samma löneförmåner som fiskeriintendenterna.

På grund av vad sålunda blivit anförd, få vi såsom vår åsikt uttala, att lantbruksstyrelsen bort, med ändring i denna del av de sakkunnigas förslag, hemställa, att fiskeribyrån utbrytes ur lantbruksstyrelsen och att i dess ställe en särskild fiskeristyreelse inrättas i enlighet med det av oss förordade förslaget.»

Statskontoret har i avgivet utlåtande över de sakkunnigas förslag uttalat, att någon giltig anledning icke förefinnes att nu inrätta en egen styrelse för fiskerinäringen. Utlåtandet, som icke vittnar om sakkunnig förståelse för behovet av ofördröjligt organiserande av en självständig fiskeriförvaltning, anför även det mot varje reform så ofta anförda van-

ligen formella skälet, att tillräcklig erfarenhet om det sätt varpå den 1912 genomförda fiskeridadministrationen verkade icke torde vunnits, varvid statskontoret icke synes uppmärksamma, att denna administration är övervägande lokal, medan frågan nu gäller den centrala fiskeriförvaltningen.

Med allt erkännande av fiskerinäringens stora vikt och betydelse och med full insikt om, att från statens sida kraftigare åtgärder än hittills böra vidtagas för att främja denna näring, har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet omfattat de sakkunnigas förslag med erinran om att en självständig styrelse skulle draga ungefär dubbla kostnaden mot en utvidgad fiskeribyrå inom lantbruksstyrelsen.

Trots allt erkännande åt fiskerinäringens stora vikt och betydelse och medgivande, att det nu kräves en central myndighet som fyller alla de krav, vilka rimligen kunna uppställas på en till omfattningen efter de faktiska förhållandena avvägd, sakkunnig och initiativkraftig ledning av den för folkhushållet betydelsefulla fiskerinäringen, anse de sakkunniga icke tiden nu vara inne att upprätta en särskild fiskeristyrelse, även om de tillstå, att fiskerinäringens hastiga utveckling och särskilt det uppsving, som genom vidtagna och föreslagna förbättringar och utvidgningar i statens verksamhet för dess främjande torde kunna förväntas inträffa, möjligen kunna i framtiden motivera en åtgärd i antydd riktning. De sakkunniga kunna knappast göra anspråk på att hava tillräckligt grundligt behandlat den för Sveriges fiskeriförvaltning numera lämpligaste formen eller ägnat tillräcklig uppmärksamhet åt fiskerinäringens särställning i folkhushållet. De erinringar de sakkunniga göra om socialstyrelsen och kommerskollegium såsom i visst hänseende representativa gemensamma organ för grupper av närbesläktade näringsgrenar lämna icke något hållbart bevis för, att den så egenartade fiskerinäringen icke skulle behöva en särskild förvaltning och att den med den omfattning, vilken den hittills vunnit och som den har stora förutsättningar att kunna öka, icke skulle lida men av att längre vara sammankopplad med en i produktion och omsättning så grundåtskild näring som jordbruket är. Det är denna grundåtskillnad, som medför, att även den, som är allt annat än dyrkare av förvaltningens splittande i allt flera ämbetsverk och önskar, att många särskilt under senare åren upprättade styrelser och anstalter så fort som möjligt uppgå i ett mindre antal ämbetsverk för samhörande förvaltningsgrenar, strävar efter att fiskerinäringen, vars framgång så väsentligen är beroende av att verklig ingalunda lätt förvärvad sakkunskap får bestämma över

dess angelägenheter, också lösgöres från allt underordnande av en ledning, där sakkunskapen icke alltid är utslagsgivande.

De sakkunniga påstå visserligen, att sättet för besluts fattande inom lantbruksstyrelsen endast formellt kan sägas innebära ett underordnande av fiskerinäringen under en å detta område icke särskilt sakkunnig chef och erinra om, att byråchefen kan reservera sig gent emot chefens beslut. De om förhållandena i lantbruksstyrelsen väl verkligt sakkunniga tre byråcheferna hava i ovan anförda reservation givit ett kraftigt vittnesbörd om det nuvarande synnerligen otillfredsställande tillståndet och om omöjligheten att få det upphävt. Sättes nu en föredragande till i fiskeriärenden in i lantbruksstyrelsen och råka de två föredragandena i fiskeriangelägenheter att hava olika mening i en fråga, så beslutas därom av en icke sakkunnig chef, som ju icke behöver omfatta någon av fiskeriföredragandenas mening. Vilken avgörande betydelse det måste hava, att, när meningsskiljaktighet förefinnes mellan två fiskerisakkunniga, denna löses av en verkligt sakkunnig och icke av någon icke-sakkunnig, ligger i öppen dag, då sådan meningsskiljaktighet väl kan väntas uppstå vid behandlingen av svårare spörsmål och särskilt då frågan kan vara om vidtagande av nya mindre prövade eller törhända alldeles oprövade åtgärder, vilkas beslutande och utförande kan vara av alldeles genomgripande betydelse för fiskerinäringens vidare utveckling. Fiskeriförvaltningens kvarblivande i lantbruksstyrelsen särskilt sedan den förstärkts med ännu en föredragande kan åstadkomma ännu större skada än den nuvarande ordningen för fiskeriärendenas behandling av samma styrelse.

Byråchefen kan reservera sig gentemot chefens beslut, säga vidare de sakkunniga. Den minsta kunskap om den svenska statsförvaltningens nuvarande verksamhetssätt visar med vilka svårigheter och icke sällan misshälligheter reservationsrättens användande understundom kan vara förenad. Huru vacker än denna rätt kan te sig på papperet, vad är den dock värd i verkligheten? För att rätten skall kunna användas, måste dock beslut föregå. Men då icke något beslut föreligger, ja då är reservationsrätten endast några vackra bokstäver. Den nuvarande formen för högsta fiskeriförvaltningen möjliggör icke endast, att dess beslut kan fattas av en icke sakkunnig, denna kan även förhindra eller fördröja ett avgörande, så att därigenom stor skada kan uppstå för den näring och det folkhushåll, vars befrämjare förvaltningen först och främst skulle vara. De många andra intressen, som finnas i lantbruksstyrelsen, kunna även någon gång törhända icke samstämma med fiskerinäringens. Vilka intressen, som då först bliva tillgodosedda, är

icke så lätt att förutsäga, men icke alltid torde det bliva fiskerinäringens.

Högsta fiskeriförvaltningens kvarblivande i lantbruksstyrelsen och underordnande under en icke-sakkunnig chef är icke längre en möjlighet allraminst om föredragandenäs i fiskeriärenden antal ökas. Skall sakkunskapen — och endast den duger i en tid, då fiskerivetenskapen såväl vad dess teori som praxis angår hunnit så långt och rastlöst arbetar vidare — få bestämma, då måste denna sakkunskap finnas även hos högste chefen för fiskeriförvaltningen.

Den utveckling fisket vunnit under senaste tider är så omfattande, att något tvivel icke torde råda om, att staten har synnerligen viktiga intressen att tillgodose för fiskets tryggande och vidare framgång. Fiskets avkastning, vilken före kriget torde kunna beräknas hava uppgått till bortåt 25 miljoner kronor, och som för år 1916 uppgives i den officiella statistiken hava utgjort i det närmaste 52 miljoner kronor, är av den betydelse, att allt som kan göras för dess tryggande bör göras. Bland andra följder av världskriget är, att fisken vunnit större utbredning och högre uppskattning av Sveriges befolkning, och att den numera utgör en långt viktigare beståndsdel av samma befolknings livsmedel än vad den var före kriget. Efter kriget torde fisken efter all sannolikhet komma att utgöra en allt betydelsefullare del i den svenska livsmedelstillförseln. Denna del skulle kunna ökas och förbättras genom en rationellare fiskeriförvaltningspolitik, som kunde såväl kraftigare befordra fiskeriproduktionen som bättre sörja för en för samma produktion mera lönande omsättning av fiskerivaror. Härför kräves ett förvaltningsorgan, som äger tillräcklig och grundlig sakkunskap om de många med fiskets produktion och omsättning förenade förhållanden och framför allt att i spetsen för högsta förvaltningen står en med fiskerinäringens huvudområden fullt förtrogen person, som vet att leda förvaltningen på en för Sveriges folkhushåll gagnande väg. Detta kan aldrig bliva förhållandet, så länge huvudledningen av fiskeriförvaltningen är underordnad ett ämbetsverk, vars huvuduppgifter ligga inom andra områden, som kunna förefalla hava någon gemenskap med fiskerinäringen, vilket dock numera egentligen icke är förhållandet ens med lantbruksstyrelsen.

Fiskerinäringen har under den senaste mansåldern fullständigt förändrats. Den är icke längre en binäring till jordbruket, icke ens där den moderna fiskeritekniken kommit till användning i insjöfisket, för att icke tala om dammkulturen. Havsfisket är en alldeles självständig näring med i flera hänseenden från annan livsmedelsproduktion

fullständigt särstående förhållanden, icke endast i fråga om produktionen utan i synnerlig grad även om avsättningen. Avsättningen av fisk erbjuder större svårigheter än fördelningen av andra livsmedel till följe fiskprodukternas lättförädlighet och framför allt den stora ojämnhet, som utmärker tillgången. Även om genom en mera utvecklade och bättre bevaringsteknik — såsom genom ett vidare utnyttjande av kyltekniken för fiskfrysningssändamål — åtskilligt kan underlättas i omsättningen, så möter denna vid stora fångster så många svårigheter, att det folkhushåll, som verkligen vill vinnlägga sig om utnyttjandet på ett fördelaktigt sätt av havets fiskskördar, måste hava därför särskilt utbildade och lämpade organ.

Det av byråchefen Nordqvist uppgjorda statförslaget för fiskeristyrelsen torde kunna läggas såsom grund till stat för en blivande fiskeristyrelse. En väsentlig ändring i detsamma måste dock företagas med hänsyn till fiskeristyrelsens uppgift att tillvarataga icke allenast fiskproduktionens utan även fiskomsättningens intressen. Den tidens anspråk tillfredsställande fiskeristyrelsen måste vara utrustad med nödig sakkunskap för att följa huvudföreteelserna inom fiskeomsättningen icke endast i Sverige utan i hela världen för att kunna uppträda stödjande och vägledande, så att omsättningen av fiskeriprodukter må bliva så fördelaktig som möjligt såväl för fiskarna som först och främst för folkhushållet i dess helhet. Fiskeomsättningen intager numera en framstående plats i folkhushållets ekonomiska verksamhet. Fiskhandeln har under de senare åren, särskilt genom kylteknikens utnyttjande, blivit alltmera omfattande och intensiv världshandel. Sverige är redan införare av Stilla havets lax, som i fruset tillstånd inkommer på den svenska livsmedelsmarknaden. Frystekniken gör fiskaren alltmera beroende av avståndet mellan fångstplats och försäljningsplats, varför flera utav Europas stora nationer även mitt under krigslarmet göra stora förberedelser för att så fort fredstillståndet inträtt hämta stora fiskfångster långt bort från Europa vid främmande världsdelaers kuster. Förhållandena på världens fiskmarknad torde efter kriget komma att i flera hänseenden mycket förändras och även det land, dit Sveriges fiskutförsel före kriget mest gick eller Tyskland, kommer att efter kriget hava en fiskmarknad, som törhända icke bliver vidare lätt tillgänglig för Sveriges fiskeriprodukter. Det måste därför anses vara av största vikt, att Sveriges blivande fiskeristyrelse är synnerligen väl utrustad för att även tillvarataga de många intressen, som äro förenade med fiskomsättningen såväl inom som utom landet.

Likason ett rationellt drivet fiske kräver en genomförd fördelning

av fiskproduktion och fiskomsättning, så att den som utövar fisket icke, såsom förut allmänt varit förhållandet, även själv omsätter fångsten, så måste också uti den styrelse, som skall stå i spetsen för Sveriges fiskerinäring en god arbetsfördelning genomföras mellan dem, som först hava att tillvarataga fiskproduktionens intressen, och dem, som närmast företräda fiskomsättningens uppgifter. En sådan arbetsfördelning är även nödvändig tillfölje den olika utbildning, som kräves av dem, som huvudsakligen sysselsätta sig med produktionen och av dem, vilkas uppgift närmast är omsättningen. De förra måste äga en framstående naturvetenskaplig utbildning, medan de senare icke kunna undvara en grundlig samhällsvetenskaplig bildning framför allt inom de områden, som beröra fiskomsättningen.

Skall en blivande fiskeristyrelse kunna fylla sina uppgifter och väl tillvarataga såväl produktionens som omsättningens intressen, kräves, att vid sidan om de tvenne byråchefer, som närmast hava att övervaka salt- och sötvattensfiskproduktionen, finnes en byråchef för ärenden rörande fiskomsättningen. I det följande förslaget till stat för fiskeristyrelsen har också upptagits en byråchef för ärenden rörande fiskomsättningen, vilken även torde kunna vara föredragande för styrelsens ekonomiska och kansliärenden. Åt en sekreterare med juridisk utbildning torde juridiska ärenden kunna anförtros ävensom inseendet över registrators- och aktuariegöromålen.

Stat för fiskeristyrelsen.

	Lön	Tjänstgöringspennin- gar	Orts- tillägg	Summa	Anmärkingar
Överdirektören och chefen.....	6,200	2,800	1,000	10,000	
1 byråchef för ärenden rörande saltvattensfiske	5,000	2,500	600	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 byråchef för ärenden rörande sötvattensfiske	5,000	2,500	600	8,100	
1 byråchef för ärenden rörande fiskeomsättningen.....	5,000	2,500	600	8,100	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden.....	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i första lönegraden.....	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	900	450	150	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till amanuenser, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	6,000	
Summa	—	—	—	50,400	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Det föregående förslaget till stat slutar på en summa av 50,400 kronor. Den föreslagna staten för lantbruksstyrelsen upptager för fiskeriärenden ett belopp av 22,700 kronor. Avräknas detta belopp från den beräknade kostnaden för den nya fiskeristyrelsen, så utgör den ökade kostnaden för en särskild fiskeristyrelse 27,700 kronor. Som det nog kommer att visa sig nödvändigt, att, om fiskeriärendena ännu skola stanna inom lantbruksstyrelsen, den av Kungl. Maj:t föreslagna byrådirektören göres till byråchef med åtnjutande av byråchefs löneförmåner, varom även motion väckts, så minskas sistnämnda summa med löneskillnaden mellan byrådirektör och byråchef eller 2,300 kronor och följaktligen slutar med 24,700 kronor såsom den ökade kostnad självständiggörandet av Sveriges fiskeriförvaltning skulle medföra d. v. s. icke en tusen del av svenska fiskets årsavkastning före världskriget.

Med stöd av det anförda hemställas, att riksdagen måtte

dels godkänna det här framlagda förslaget till stat för fiskeristyrelsen att tillämpas från och med år 1919 med enahanda villkor och bestämmelser för åttjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner, som gälla för lantbruksstyrelsen,

dels ock i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag till fiskeristyrelsen med kronor 50,400.

Stockholm den 7 maj 1918.

Bernhard Olsson
i Kollungeröd.

I motionen instämmer

Oscar Osberg.

